

Učiteljski tovariš

Stanovsko političko glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani
Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 Din za inozemstvo 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list in članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davke posebe. Pošt. ček. rač. 11.197. Telefon 3112

Maribor nas kliče.

Tam gori ob šumeči Dravi, kjer si prijateljsko segajo v roke solnca, šegavosti, gostoljubja in božje kapljice polne Slovenske gorice z obmejnimi resno otožnim Kobanskim in prav tam, kjer obema dobrima sosedoma prožita roka širokopleče temnozeleno Pohorje in ravno Dravsko polje, tam stoji severni naš čuvar, naš Maribor in nas zove, da pohitimo vsaj za nekaj uric v njegovo okrilje.

Maribor, ta naš Meran, pripravljiva namreč našemu učiteljstvu posebno posvečen dan. Brez dvoma je, da se bo naše učiteljstvo odzvalo temu klicu in pohitelo tja gori na našo severno mejo. Saj je to njegova samoobsebi umevna dolžnost. In naše učiteljstvo se je vsikdar in povsod zavedalo svoje dolžnosti. Tako je bilo nekdanj, tako bo v bodoče in seveda — ne bo prav nič drugače sedaj, ko ga kliče naš Maribor.

učiteljstvo še na šibkih nogah, navezano še bolj nego dandanes samo naše in na svoje maloštevilne vodnike. Maribor nam je dal našo »Solsko Matico«, ki je izdatno pripomogla k razvoju našega šolstva. On nam je dal »Popotnika«, ki je vodil in še vodi pedagoško vzgojno delo slovenskega učiteljstva in čigar dolgoletnemu uredniku se hočemo ravno sedaj oddolžiti z odkritjem spominske plošče na kraju njegovega delovanja. Imena Schreiner, Nerat, Verstovšek, Poljanec in še razna druga, se sicer v sedanjem vihravem času izgovarjajo bolj poredko, a kljub temu so in ostanejo stebri slovenskega šolstva.

Čudno! Maribor do prevrata vsaj na videz ni bil naš, da je vzdrževal in krepil slovenski živelj. Slovenskemu učitelju ni niti v sanjah prišlo na um, da bi dobil službeno mesto v Mariboru. In vendar je ta Maribor

Kaj si morete še več in boljsega misliti na ta dan.

Tovariši, tovarišice! Izrabite to priliko in posetite Maribor, če ne za drugo vsaj v lastno korist. Naš Maribor, naše mesto ob severni

Ogledali si bomo seveda tudi ostale znamenitosti severne prestolice. Grad sredi mesta, ki ga omenja zgodovina že v X. stoletju, ima krasno notranjo pa tudi zunanjo arhitekturo. Celoten pogled na Maribor si bomo pri-

Učiteljski dom v Mariboru

Ne samo radi tega, ker je Maribor zvesti čuvar našega zaledja in ker vemo, da bi brez njega ne bilo zaledja in ne njegovega središča ponosne in naglo rastoče bele Ljubljane. Slovensko učiteljstvo ima poleg tega in še raznih drugih splošnih vzrokov še svoje prav posebne, ki ga vežejo z Mariborom in njegovim neposrednim zaledjem.

Tam gori je bil početak našega šolstva in prosvete. Saj je ondi živel in deloval njun oče, naš prvi in največji pedagog, škof Anton Martin Slomšek, katerega podoba in veličina nam vstaja vedno bolj pred oči, čim bolj se poglabljamo v one težke in še temne čase.

V bližino Maribora segajo prvi začetki stanovske organizacije slovenskega učiteljstva, ki se je razvila tekom desetletij v mogočno zgradbo, katere ne more uničiti nobena sila in brez katere bi ne bilo naše učiteljstvo niti od daleč to, kar je sedaj. Ta resnica nam mora biti vedno pred očmi, tudi v sedanjih, ne lahkih razmerah.

So pa še drugi vzroki, ki vežejo slovensko učiteljstvo ravno na Maribor.

Maribor je namreč dal našemu šolstvu in učiteljstvu več, kakor katerokoli drugo naše mesto, da celo v marsikaterem oziru celo več nego Ljubljana. On ga je duhovno vodil pri vsem njegovem vzgojnem in učnem delu. On ga je podpiral v tistih težkih časih, ko je bilo

vzgal nacionalno in stanovsko zavedno slovensko učiteljstvo ter ga duhovno vodil pri vsem notranjem in zunanem njegovem delu. Zato je bil kljub slepilnemu videzu vendarle naš, popolnoma naš. To je pokazal v tistih velikih trenutkih, ko je sam s svojo lastno močjo pretrgal kljub in proti vsem zaprekam verige suženjstva in se postavil na lastne noge ter s tem rešil sebe in velik kos svojega zaledja Jugoslaviji.

Pa ne samo v preteklih in polpreteklih časih, ampak tudi še danes v novih razmerah, je Maribor ohranil svojo postojanko kot mentor slovenskega učiteljstva in šolstva v naši banovini in deloma tudi preko njenih mej. Ustvaril si je svojo »Pedagoško centralo«, ki je dajala in še daje pobudo za nove smeri v našem šolstvu in vzgojstvu. In še danes je uredništvo »Popotnika« v Mariboru.

In da omenimo še neposredni zunanji povod, ko nas kliče Maribor v svojo sredo: dal nam je naš prvi Učiteljski dom, ki ni ravno najmanjša pridobitev za učiteljstvo in bodočnost njegovega stanu.

Zato je vsekakor več nego dovolj, da pohiti učiteljstvo tisti dan v Maribor kolikor mogoče v velikem številu. Saj je naš, učiteljski dan, slavje našega skupnega dela in žrtev. Zato pokažimo javnosti, da znamo ceniti sami sebe in svoje delo in cenila nas bo tudi ona.

M. Zor:

5. novembra vsi v Maribor!

Maribor slavi svoje jesensko slavje, 5., 6. in 7. novembra se nam bo predstavil jesenski Maribor v vsej svoji lepoti, z vsem, kar mu nudi priroda ob koncu njenega leta.

Prvi dan slavja je posvečen učiteljstvu. Učiteljski dom bo pokazal plodove svojega dela, bogate plodove komaj desetletnega dela. Da bi tej prvi jeseni sledilo še mnogo rodovitnih jeseni, najmanj tako rodovitnih, kot je letošnjaj!

5. novembra mora videti Maribor vse naše učiteljstvo. Za četrtinsko vožnjo je preskrbljeno, ravno tako imajo ta dan udeleženci slavja pouka prosto. Odstranjene so vse ovire, zato ne velja noben izgovor! Stanovska zavednost, ki je postavila v Mariboru naš prvi dom, nas sedaj kliče. Stanovska zavednost nas poziva, da pred vsem svetom dostojno proslavimo ta naš dan. Vsa javnost bo ob tej priliki presojala našo moč, našo agilnost, bo štela naše vrste. In te vrste morajo biti močne in strnjene. Ne sme manjkati nikogar, posebno še ne sme manjkati nikogar s kranjske strani. Mi, ki smo bolj počasni v zidanju in postavljanju domov, mo-

ramo biti prvi, ki bomo stisnili roke tovarišem s severne meje, da jim čestitamo na uspehu. Pokažimo jim, da se z njimi veselimo, saj je njihov dom tudi naš dom, kakor bo naš tudi njihov.

Poleg slovesne otvoritve Učiteljskega doma so na sporedu še druge pomembne slavnosti.

Dopoldne bo odkritje spominske plošče zaslužnemu šolniku in uredniku »Popotnika« Mihaelu Neratu na šoli v Krčevini. Temu bo sledilo slavnostno skupno zborovanje petih učiteljskih društev iz Maribora in okolice. Samo domačinov, ki bodo prisostvovali temu zboru, bo okrog 500, koliko bo pač prišlo še gostov!

Popoldne bo višek slavja, slovesna otvoritev doma ter odkritje plošče v spomin našim stanovskim vzornikom in dobrotnikom Učiteljskega doma. Nato bo sprejem učiteljskega pevskega zbora. Zvečer bo ob 20. uri koncert. V okviru koncerta bo nastopil tudi mladoletni umetnik na gosli Miran, sinko našega tovariša Viherja iz Slov. Bistrice.

Predsednik Učiteljskega doma šol. upravitelj Anton Hren.

Blagajnik Učiteljskega doma Mirko Kožuh.

meji, za katerega je malo manjkalo, da ni ostalo pri Avstriji, si je vredno ogledati. To bo košček izobrazbe, ki si je na prijeten način pridobimo. Koliko lepše nam bo šlo pri zemljepisnem pouku, če bomo poznali tudi te kraje. Tam se stikajo Pohorje, Kozjak in Slovenske gorice, tam nas pozdravlja Drava, prinašajoč tudi pozdrave iz Korotana.

V Mariboru bomo na sadjarski, vinarski, perutninarski in čebelarški razstavi spoznali vse plodove blagoslovljene zemlje.

Kmetijska razstava v Kranju.

V soboto, dne 22. oktobra je otvoril z bodečim nagovorom g. ban dravske banovine prvo okrajno kmetijsko razstavo v Kranju. Otvoritvi so prisostvovali zastopniki banske uprave in sreza, zastopniki kmetijskih korporacij, zastopniki narodnega šolstva in lepa množica kmetovalcev.

V glavni dvorani Narodnega doma so razstavljeni v bogati izbiri in posrečeni razvrstitvi pridelki iz poljedelstva in travništva. V telovadnici gimnazije je prav lepa in bogata sadjarska, povrtinarska in čebelarška razstava.

Proizvodi mlekarstva so v čitalniški dvorani Narodnega doma, kjer se nam kaže v lepi sliki planšarstvo, po zamislekih in delu našega tov. J. Lapajnetja iz Cerkelj, ki se je veliko trudil z ostalimi tovariši iz kranjskega sreza, da bo razstava čim popolnejša.

Koliko pozornosti je posvetilo učiteljstvo tej razstavi, nam kaže najlepše oddelek za osnovni kmetijsko-šolski pouk, ki pa je žal razstavljen v pretesnih prostorih, do katerih je neprikladen dohod. Tudi je razstavnim prostor tega oddelka za tako pestro in bogato razstavo premajhen, da posamezne pannonge ne pridejo dovolj do izraza.

Z udeležbo na tej razstavi s posebnim oddelkom za osnovni kmetijsko-šolski pouk je pokazalo učiteljstvo kranjskega sreza, da stremi približati našo šolo in pouk potrebam kmetijskega naroda. Učiteljstvo je s tem podčrtalo, da dobro ume pravo pot, ki pelje k resnični nacionalni vzgoji. Istina in nepobitna je resnica, da bo le oni prežet nacionalne ideje, ki ljubi svojo grudo, na kateri živi, on ve, da je njegova zemlja drobec one velike zemlje — Jugoslavije. Tako vzgojen pomladek ne bo samo ljubil svoje zemlje, ampak jo z ljubeznijo in umevanjem obdeloval in po umnem delu iz nje črpal zaklade v prid sebi in celokupnosti. S svojim pridobitnim delom bo ustvarjal dobrine narodu in s tem najboljše in najtrajnejšo bazo za vso nacionalno prosveto.

Pa da se pomudimo nekoliko v oddelku za osnovni kmetijsko-šolski pouk.

Tovariš Belin iz Senčurja je razstavil različna orodja in poljedelske stroje, ki so jih izvršili otroci narodne šole. Pri takem delu se mladina ne le najboljše spozna z raznimi kmetijstvu potrebnimi napravami, ampak globoko prouči tudi tehniko posameznih strojev.

Iz sadjarstva ima tov. I. Grum iz Gabrka razstavljene tabele različnih načinov cepljenja, ki jih ponazorujejo razstavljeni in sestavljeni modeli. Tako učilo bi morala imeti vsaka osnovna, prav posebno še kmetijsko-nadaljevalna šola.

Tovariš Jocič iz Olševka nam je pokazal na razstavi opazovalni panj, tov. Jocič Peter iz Preddvora pa stare »kranjčice« iz kranjske okolice.

voščili z vrha Kalvarije ali pa se bomo povzpeli na 54 m visoki stolp stolnice. V okolici mesta si bomo lahko privoščili ogled Mariborskega otoka, na katerem je bilo pred kratkim postavljeno eno najmodernejših kopalnišč. Sprehodili se bomo po romantičnem mestnem parku ter obiskali Tri ribnike in še mnogo drugega.

Nikomur ne bo žal, če bo šel v Maribor! Zato še enkrat: Vsi na severno mejo manifestirat za stanovsko idejo in za moč za-družništva!

Zaradi malega prostora je bil razstavljen le en načrt šolskega vrta. Pri vsaki panogi je bila skrbno izbrana vsa zadevna literatura, katero je večinoma preskrbel tov. Lapajne.

Delo na šolskem vrtnu je lepo predstavljala slika iz šolskega vrta v Smledniku. Tov. Rupret iz Smlednika je razstavil lepe tabele iz sadjarstva in različno sadjarsko in vrtnarsko orodje. Ta oddelek sta izpolnili šoli na Trati in Trebiji, kateri vodita tov. Rebolj in tov. Krapševa. V tem oddelku je tudi model sadnega vrta, ki ga je razstavila šola iz Cerkelj.

Omeniti bi bilo treba, da je tov. Rupret razstavil tudi poučne grafične tabele na sadjarski razstavi. Posebno naj omenim statično tabelo o sadnem drevju in uporabi sadja v občini Smlednik. Tov. Rupretu je pridno pomagal tudi tov. Debevc Boris iz Smlednika.

Poleg zadevne literature je bil ta oddelek ponazoril razne sadne škodljivce in način zatiranja.

V gozdarskem oddelku smo videli razne slike in modele gozdnih škodljivcev. Šola v Preddvoru je razstavila les in lubje različnega gozdnega drevja, šola iz Cerkelj pa les in zadevno literaturo. Prav mičen in poučen je kotiček, ki nam predstavlja planšarstvo, katerega je opremila tov. Mira Povhova iz Cerkelj, dobra poznavateljica planinske flore.

Iz živinoreje je razstava kaj poučna, saj nam kaže vzoren hlev, razne pasme, močna krmila, dišavna in zdravilna zelišča, krmilnice in druga. Prav tako poučen je oddelek iz travništva.

Organizacijo teh oddelkov je izvedel tovariš Lapajne s sodelovanjem tov. Pavlovca Milana in Svetliča Dara iz Cerkelj.

Iz vrtnarstva so razstavljene razne slike in različna zelenjadna in cvetlična semena.

Pri tej razstavi, ki ji moramo v vsakem oziru izreči vse priznanje, pa smo pogrešali oddelka za naše gospodinjstvo-nadaljevalno šolstvo, ki bi nam moglo v marsikaterem oziru nuditi poučno sliko dela naših učiteljev na tem polju. Ta razstava bi bila nekaka dopolnitev oddelka za osnovni kmetijsko-šolski pouk, kakor tudi dopolnitev celokupne razstave. Pričakujemo, da se bo prihodnjič to upoštevalo, saj zasluži naše razvijajoče se gospodinjstvo in kmetijsko nadaljevalno šolstvo vso pažnjo in nego.

Opisana razstava predstavlja vse podrobno delo in pripravo učiteljevo za kmetijsko prirodznanski pouk. Zeleti bi bilo, da si ogledajo razstavo vsi oni, ki tako radi kritizirajo našo šolo, pa bi se uverili, da je sodobna, da je njeno učiteljstvo pripravljeno vsepovsod prijeto za delo. Treba je le malo uvidevnosti pa tudi nekaj priznanja ne bi škodovalo.